

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

mint felülvizsgálati bíróság

Gfv. IX. 30. 288/2010/4. szám

A Magyar Köztársaság nevében!

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság dr. Sebők Imre ügyvéd által képviselt **felperesnek**, dr. Lajer Zsolt ügyvéd által képviselt **alperes** ellen kártérítés iránt a Fővárosi Bíróságon 19.G.40.984/2008. szám alatt indított és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 13.G.40.721/2009/10. számú ítéletével befejezett perében a másodfokú határozat ellen a felperes részéről benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 13.G.40.721/2009/10. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 2,500.000 (Kettőmillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati perköltséget és az államnak az adóhatóság felhívására 2,500.000 (Kettőmillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen további jogorvoslatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A másodfokú bíróság helybenhagyta a 17. sorszámú elsőfokú ítéletet, amelyben az elsőfokú bíróság a felperesnek 1,500.271.755 Ft, 630.000 €, valamint 7,540 USD és mindezek kamatai megfizetésére irányuló keresetét elutasította. A másodfokú ítélet indokolása szerint a felperes nem tudta bizonyítani, hogy az alperessel írásban 2008. november 30-ai lejáratú bankgarancia kibocsátásában állapotodott volna meg, így az sem nyert bizonyítást, hogy az alperes a 2007. november 30-i lejáratú bankgarancia kibocsátásával hibásan teljesített, azaz megszegte a felperessel kötött szerződést. A jogerős ítélet tényállása szerint a felperes és a P UAB külföldi cég között 2007. augusztus 24-ei keltezéssel - 12 hónapra -

benzinszállításra irányuló szerződés jött létre meghatározott szállítási ütemezéssel. Az első szállítás 2007. októberében volt esedékes. A szerződés szerint a felperesnek 1 év és 1 hónapi időtartamra szóló fizetési garanciát kellett beszereznie 3,540.000 USD értékben. A felperes egy blanketta szerződési nyomtatvány kitöltésével azzal bízta meg az alperest, hogy 2008. november 30-ai lejáratú bocsássa ki a bankgaranciát a szállító mint kedvezményezett javára. Erre az írásbeli ajánlatra az alperes a bankgarancia lejáratát 2007. november 30-ára javítva küldte vissza az általa aláírt szerződést. Az alperes válasza eltért az ajánlattól, ezért az új ajánlatnak minősült a Ptk. 213. §-ának (2) bekezdése szerint. Ezt az új ajánlatot a felperes csak egy - a lejáratú időponttól független - körülmény tekintetében kifogásolta, mely kifogást az alperest elfogadott, tehát a szerződés közöttük az alperes által meghatározott 2007. november 30-ai lejáratú időponttal jött létre. A felperes ezért alaptalanul hivatkozott arra, hogy az alperes szerződésszegést követett el azzal, hogy a kedvezményezett felé a bankgaranciát nem a 2008. november 30-ai lejáratú határidővel bocsátotta ki. Hibás teljesítés hiányában az elsőfokú bíróság nem alkalmazhatta volna a Ptk. 316. §-át és irreleváns az is, hogy a kiállított garancia ebben a formában biztosíthatta-e az alapügylet teljesítését. A felperesnek ezért a Ptk. 310. §-ára alapított kártérítési igénye alaptalan, és az alperes jogosult volt a bankgarancia díjára.

A jogerős ítélet ellen a felperes nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, amelyben elsődlegesen a másodfokú határozat "megváltoztatásával" az alperest 949,551.272 Ft tőke, 630.000 € tőke, 7.540 USD tőke és ezek késedelmi kamatai megfizetésére kérte kötelezni. Másodlagosan a másodfokú ítélet hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára kérte utasítani. Felülvizsgálati kérelmében a Ptk. 316. §-ának és a Pp. 218. §-a (3) bekezdésének a megsértésére hivatkozott. Kifejtette, hogy a bankgarancia három pólusú jogviszony, az egyik szerződés a jogosult és a kötelezett között jön létre, míg a bankgaranciára irányuló megállapodás az előző szerződés kötelezettje és a bank között jön létre. A két szerződés alapján a jogosult a banktól követelheti, hogy a bank a szerződésnek megfelelő összeget fizesse ki a részére. A jogosult felé teljesítendő banki mellékkötelezettség semmilyen alapadatában, így a garántálás lejáratát tekintetében - azaz 2008. november 30-a - nem térhet el a biztosított szerződéstől. A felek között létezik egy mindkettőjük által aláírt írásbeli szerződés és egy attól eltérő tartalommal kibocsátott bankgarancia. A másodfokú bíróság tévesen értelmezte azokat a körülményeket, amelyekből megállapítható az ún. ajánlattól eltérő tartalmú elfogadó nyilatkozat. L Sz tanúvallomása szerint az alperes bank részéről a bankgarancia nyomtatvány aláírása nem ő előtte történt meg, azt csak a később kibocsátott bankgaranciáról szóló értesítéssel együtt

küldte meg részére az alperes már "átfirkáltan". Az tehát nem állapítható meg, hogy az "átfirkálás" előtt vagy után írta-e alá az alperes a szerződést, holott ennek döntő jelentősége van. Ha elfogadható lenne, hogy az alperes új ajánlatot tett a 2007. november 30-ára átírt dátummal, a felperes reáutaló magatartásával akkor sem jöhetett volna létre a szerződés, egyrészt az írásbeli alak hiánya miatt, másrészt pedig azért, mert nem minősül ráutaló magatartásnak az, hogy a felperes a lejáratí időt nem kifogásolta, minthogy a tanúvallomások szerint észre sem vette az eltérést. Ez esetben az lenne a helyes jogi következtetés, hogy a szerződés létre sem jött. Ez pedig nem állja meg a helyét, mert a felek egyike sem vitatta a szerződés megkötését. A felek között csak az volt a vitatott, hogy a szerződés milyen tartalommal, milyen lejáratí időponttal jött létre. A körülményekből viszont arra kell következtetni, hogy az "átfirkálásra" a blanketta alperes általi aláírása után az ő részéről került sor. Az először 2008. november 30-ai tartalommal írta alá a szerződést és csak később kezdte azt "firkálni". A Ptk. 205. § (1) bekezdése és 213. § (1) bekezdése alapján a szerződés tehát a 2008. november 30-ai lejáratíval jött létre és a Ptk. 305. §-a szerint figyelemmel a 311/A. §-ára is, az alperes hibásan teljesített. Az nem volt vitatott, hogy a felperes a bankgarancia kibocsátását követően reklamált annak hibája miatt. Azonban a bíróság a szerződéstől eltérő lejáratíban történő "belenyugvás" megállapításánál nem vette figyelembe a felperes kiszolgáltatott helyzetét, amely amiatt állt fenn, hogy kizárólagos hitelezője az alperes volt, és teljes eszközállományát jelzálogjog és vételi jog terhelte. A felperes hibás teljesítése miatt a Ptk. 310. §-a értelmében kártérítési felelősséggel tartozik.

A Ptk. 316. §-ának (1) bekezdése nem alkalmazható, mert a bankgarancia kibocsátása annak kedvezményezettje felé előbb történt meg, mint annak átadása a felperes részére, így a felperes nem is tudhatott a szerződésszegésről. A hiba ismerete egyébként sem jár jogvesztéssel, mert az csak a törvény kifejezett rendelkezése vagy joglemondás esetén következne be.

Az alperes részéről kiadott bankgaranciáknak nevesített swiftek nem biztosították mellékkötelezettségként a szállítási szerződést. A 2007. október 5-ei keltezésű swift érdemi hibája az, hogy ezen "visszavonhatatlan banki garancia" egyetlen felperesi levél alapján vissza vonható lett volna. Ezen swift nem volt bankgarancia. A 2007. október 9-i keltezésű swift nem felelt meg a megbízási szerződésnek és alkalmatlan volt arra, hogy az alperes részéről kreált lejáratí időig egyetlen orosz áruszállításra garanciát nyújtson. Az alperes beismerte, hogy a megbízástól eltérően bocsátotta ki a bankgaranciát, ezért tévedett a másodfokú bíróság, amikor a beismert szerződésszegés tényét és az "egyoldalú eltérésre való hajlandóságot" nem értékelte a bizonyítási teher megfordulásaként.

A felperes azt is sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a kereseti kérelmén, nem vette figyelembe, hogy a

keresetét leszállította, illetve a másodfokú bíróság ezt a kifogást nem vette figyelembe.

Az alperes ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályban tartását kérte.

A felülvizsgálati kérelem az abban hivatkozott okból nem jogszabálysértő. A megjelölt Ptk. 316. §-ra és a Pp. 218. §-ának (3) bekezdésére való hivatkozás nem értelmezhető. A felülvizsgálat tárgya a másodfokú ítélet, a másodfokú bíróság pedig nem alkalmazta a Ptk. 316. §-át, mert kifejezetten azt állapította meg, hogy szerződésszegés hiányában annak alkalmazása fel sem merülhet. A Pp. 218. §-ának (3) bekezdése pedig a határozatok kihirdetésére vonatkozó szabályt tartalmaz, ennek megsértését viszont a felülvizsgálati kérelem nem indokolta.

A felülvizsgálati kérelem lényegében a másodfokú ítéletnek azt a jogi következtetését vitatta, hogy az alperesnek a bankgarancia lejártának időpontja tekintetében adott válaszát új ajánlatnak kell tekinteni és, hogy ennek a felperes ráutaló magatartással való elfogadásával jött létre a szerződés a felek között. A felperes szerint a szerződés azzal jött létre, hogy a felperes írásban tett ajánlatát a 2008. november 30-ai lejáratú bankgarancia kibocsátására az alperes elfogadta oly módon, hogy a szerződést aláírta, majd az aláírást követően változtatta meg a szerződésben a lejárat időpontját először 2007. november 22-ére, majd pedig november 30-ára. Így maga a felek által aláírt okirat az, amely bizonyítja a felperes által állított tartalommal a megbízási szerződés létrejöttét, az utólagos "ráfirkálást" nem lehet új ajánlatnak tekinteni. Az alperes viszont nem a szerződés szerinti tartalomnak megfelelő bankgaranciát bocsátotta ki. A szerződésszegést az alperes elismerte, - a 2007. október 5-ei dátummal kiállított "visszaigazolás" szerint - hogy a garanciát a megbízástól eltérően 2007. november 22-ei lejáratral nyitotta meg.

A felperes fenti jogi álláspontja nem helytálló. A Ptk. 249. §-ában szabályozott bankgaranciának az a lényege, hogy a bank a pénzfizetésre kötelezett megbízásából meghatározott időtartamon belül arra vállal kötelezettséget, hogy meghatározott feltételek bekövetkezte esetén a pénzkövetelés jogosultjának fizetni fog. A garancia, bár a kötelezett teljesítésének a biztosítékául szolgál nem járulékos jellegű, hanem önálló kötelezettségvállalás, amelynek feltételeiben a bank és a pénzfizetésre kötelezett szabadon állapotodnak meg. Jogilag téves tehát az a felperesi hivatkozás, hogy a banki mellékkötelezettség "semmilyen alapadatában, így a garantálás lejáratára tekintetében sem térhet el a biztosított szerződés adataitól." A kötelezettnek nyilván olyan tartalmú bankgaranciát kell beszerezni, amilyenben a jogosulttal kötött szerződésben megállapodott. Amennyiben ez nem sikerül, ennek a

szerződésben kikötött jogkövetkezményeit neki kell viselnie. A banknak csak akkor és annyiban keletkezik kötelezettséget, amennyiben a pénzfizetésre kötelezettel megállapodik (Ptk. 205. §). A szerződéskötés folyamatát a Ptk. 211-215. §-ai szabályozzák. A perbeli esetben a felperesnek egy a bank által rendszeresített, szerződésnek nevezett, formanyomtatványon kellett megbízást adnia a bank számára arra, hogy vállalja el a garanciát meghatározott tartalommal, swiften továbbítsa a kedvezményezettnek a garancianyilatkozatot, és adja ki a megjelölt személynek, aki jelen esetben Lovas Szilvia volt. A nyomtatványnak a költségekre vonatkozó részét a bank tölthette ki. A felperes a bankgarancia kibocsátására irányuló szerződés létrejöttének bizonyítására egy olyan okiratot csatolt, amely mindkét fél aláírását tartalmazta, de a garanciavállalásnak a felperes által megjelölt 2008. november 30-ai lejáratát át volt húzta és helyette 2007. november 22-ei, illetve újabb átjavítás után november 30-ai lejárat került megjelölésre. A tanúk eltérően nyilatkoztak arról, hogy a javítás mikor került az okiratra, illetve, hogy a november 22-ei dátumot az alperes vagy a felperes képviselője írta-e bele a nyomtatványba. Az nem volt vitatott, hogy a 30-ai lejárat az alperes képviselőjétől származik. Az ajánlatot - a felperes részéről az alperes képviselőjének átadó - L Sz tanúvallomásából megállapítható, hogy azt ő előtte a bank részéről nem írta alá senki és annak eredetijét akkor nem kapta vissza, neki a kérelmet le kellett adni, azt nem tudja, hogy kinek adta le. Azt sem tudta megmondani, hogy az aláírt szerződés mikor került vissza a felpereshez.

Mivel a Ptk. 213. §-ának (1) bekezdése szerint a szerződés a távollevők között abban az időpontban jön létre, amikor az elfogadó nyilatkozat az ajánlattevőhöz megérkezik, nincsen jogi jelentősége annak, hogy az alperes a garancia kibocsátása előtt aláírta-e a szerződést és azt követően végzett-e rajta változtatását. Az aláírás önmagában nem hozza létre a távollevők között a szerződést. Annak van jogi jelentősége, hogy milyen tartalmú elfogadó nyilatkozatot kap kézhez az ajánlattevő felperes. Nem kétséges, hogy a felperes később a már javított szerződési blankettát kapta meg az alperes által aláírva, hiszen ezt csatolta annak bizonyítékaul, hogy a szerződés létre jött. Tekintettel arra, hogy ez a felperesi ajánlattól eltérő tartalmú, nem tévedett a másodfokú bíróság, amikor azt az ajánlattól eltérő elfogadásnak tekintette. Az ajánlattól eltérő tartalmú elfogadásról az alperes már e szerződés kézhezvétele előtt értesült, megkapta ugyanis október 5-én a bank által 2007. november 30-i lejáratú kibocsátott bankgarancia fénymásolatát és október 5-én pedig a visszaigazolást arról, hogy a bank a megbízástól eltérően nyitotta meg a bankgaranciát. Ez a visszaigazolás a bizonyítási terhet nem fordította meg, mivel az a megbízástól és nem a megbízási szerződéstől eltérő megnyitásról szólt.

Nem sértett jogszabályt a másodfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy a felperes ráutaló magatartással elfogadta az alperes eltérő, tehát újabb ajánlatát. A felperes ugyan vitatta az elfogadást, illetve annak érvényességét az írásbeli alak hiányában. Ez esetben viszont azt kellene megállapítani, hogy a szerződés nem jött létre. De ezt a felperes sem állítja, mert akkor keresetének jogalapja emiatt hiányozna. Egyébként nem volt helytálló a másodfokú bíróságnak az a jogi álláspontja, hogy a bankgarancia kibocsátására vonatkozó megállapodásra a jogszabály írásbeli alakot szab. Az 1996. évi CXII. törvény 77. §-ának (2) bekezdése kimondja, hogy pénzügyi intézmény kockázatvállalással járó ügyletet kizárólag írásban köthet és, hogy a szóban kötött ügyleteknél az ügyletkötést írásban vissza kell igazolni. A vonatkozó jogszabály nem magára a szerződésre szab írásbeli alakot, nem azt mondja, hogy a kockázatvállalással járó szerződés csak írásban érvényes, hanem a pénzügyi intézmény számára ír elő egyoldalú kötelezettséget. Az 1996. évi CXII. törvény a hitelintézetekre és a pénzügyi vállalkozásokra, azok tevékenységére vonatkozó szabályokat tartalmaz, ezért nem lehet szó a kétoldalú jognyilatkozattal megkötött szerződés alaki hibájáról.

A nyilatkozattétel elmulasztása, a fél hallgatása is lehet ráutaló magatartás. A felperes keresetlevélből is kitűnően a garancia szövegét már október 5-én megkapta, tisztában volt annak tartalmával így lejáratí idejével is. 2007. október 9-én viszont kizárólag a garancia szövege egy mondatának a módosítását kérte. B G felperesi ügyvezető tanúvallomása szerint a garancia kibocsátása után kb. két hét múlva, amikor a külföldi partner jelezte, hogy ilyen lejáratú garanciára nem fog szállítani, akkor vette fel a kapcsolatot az alperessel, de azt nem tette szóvá, hogy az alperes a megbízási szerződéstől eltérően állította ki a garanciát (17. sorszámú jegyzőkönyv 4. és 8. oldal). A felek között 2008. április 1-jén írásban létrejött megállapodás is azt rögzítette, hogy a garanciaszerződés lejáratát 2007. november 30-a volt. Mindezek alapján nem tévedett a másodfokú bíróság, amikor az alperes hallgatását az újabb ajánlat elfogadásaként értékelte. A felperes által hivatkozott adósi függő viszony ilyen súlyú szerződésszegés szó nélkül hagyását nem indokolhatja.

Arra sem volt bizonyíték, hogy az alperes szóban kötelezettséget vállalt volna egy 2008. november 30-ai lejáratú bankgarancia kibocsátására. A meghallgatott tanúvallomásokból kitűnően csak megfelelő biztosíték, viszontgarancia esetén lett volna hajlandó egy éves lejáratú bankgaranciát kibocsátani, ezt nem csak az alperes alkalmazottai vallották, de erről L Sz-nak is tudomása volt, és ezt igazolta a 13/A/8.szám alatt csatolt fax üzenet is.

A felperes alaptalanul hivatkozott arra, miszerint a másodfokú bíróság azt mondta volna ki, hogy a kártérítési igény

előterjesztéséhez szükség lenne arra, hogy a károsult az általános elévülési idő alatt jelezze a károkozónak a szerződésszegés tényét. Ilyen jogi álláspont a másodfokú bíróság ítéletének indokolásában nem található.

A felperes kártérítési igényének jogalapja szempontjából nincsen jelentősége annak, hogy a garancia szövege olyan kikötést tartalmazott, amely alapján az vissza vonható lett volna. Ezt a kikötést az alperes a garancia szövegéből törölte, tehát az kijavításra került. Ezzel összefüggésben keletkezett kárát a felperes nem jelölte meg. A felperes nem bizonyította, hogy a kibocsátott garancia 2007. november 30-ai lejáratát miatt alkalmatlan lett volna a pénzkövetelés biztosítására. Ennek ellentmond, hogy a szállítási szerződés szerint az első szállítás 2007. októberében esedékes volt, a felperes elmaradt hasznát 2007. október 15-étől érvényesítette.

Az eljárt bíróságok nem sértették meg a Pp. 215. §-át. A felperes keresete marasztalásra irányult, a bíróság azösszezszerűség vizsgálatába nem bocsátkozott, mert az volt az álláspontja, hogy a követelés jogalapja nem áll fenn, ezért a keresetet elutasította. Tény, hogy a felperes az elsőfokú eljárásban az utolsó tárgyaláson a keresetét leszállította, az elmaradt hasznát 1,500.271.775 Ft helyett 949,551272 Ft-ban és kamatában jelölte meg és a fellebbezésében is ennek megfizetésére kérte az alperest kötelezni a 630.000 € és 7.540 USD és kamatai mellett. Az ítéletek indokolása tehát tévesen tartalmazza a felperes keresetét, illetve fellebbezési kérelmét, az eljárási szabálysértés azonban az érdemi döntésre nem hatott ki, ezért a Pp.275. §-ának (4) bekezdése alapján nincsen lehetőség a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére. A felperes nem sérelmezte, hogy ennek a tévedésnek számára kedvezőtlen kihatása lett volna a fellebbezési értékhez kapcsolódó perköltség fizetési kötelezettségre, illetve annak összegére nézve.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletét a Pp. 275. §-a (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati sikertelensége folytán a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperes köteles az alperesnek a felülvizsgálati eljárással okozott költségét megtéríteni, amelyet a Legfelsőbb Bíróság mérsékelt összegben állapított meg tekintettel arra, hogy azösszezszerűség kérdésében felülvizsgálati eljárás nem folyt marasztalás hiányában. Az ügyvédi munkadíj megállapítására bruttó összegben a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. §-ának (2), (5) és (6) bekezdésének alapulvételével került sor. A felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2)

bekezdése és 15. §-a alapján köteles a felperes az államnak megfizetni.

Budapest, 2010.november 16.

Salamonné Dr. Solymosi Ibolya s.k. tanácselnök, előadó bíró
Gyöngyösiné Dr. Gyügyei Klára s.k. bíró,
Dr. Lőrincz Györgyné s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

(PBné)